

Dr. Valeriu NOUR,
prodecan al Facultății Drept,
a Academiei „Ștefan cel Mare”,
Mariana PAVLENCU,
lector al catedrei „Drept public”
a Academiei „Ștefan cel Mare”,
master în drept

RELAȚIA DINTRE SOCIETATEA CIVILĂ ȘI INSTITUȚIILE DE STAT

Lately, civil society issue lies in actuality and is actively discussed in our society. Different points of view are shared regarding the occurrence of civil society, the historical periods, and its relation with the state.

Current changes in East European countries and the Republic of Moldova in particular, involve the formation of the lawful state and civil society. This is an inherent and complex process, characterizing a social organization with democratic orientation.

În ultimul timp problema societății civile revine în actualitate și e discutată activ în societatea noastră. Se expun diferite puncte de vedere asupra apariției societății civice, perioadelor sale istorice și raportului ei cu statul.

Transformările actuale din țările Europei de Est și din Republica Moldova în particular presupun formarea statului de drept și a societății civile. Acesta e un proces unitar și complex de funcționare a unei orînduiri sociale cu orientare democratică.

Expresia „societate civilă” poartă amprenta unei moșteniri istorice particulare, încărcată de imprecizie și contradicție. Aceasta din mai multe motive. Unul și cel mai principal ar fi dubla și succesiva utilizare a acestui termen pentru a denumi realități distincte. Inițial, societatea civilă desemna o societate organizată ca stat, adică statul însuși, pentru ca ulterior și în prezent ea să denumească o sferă a vieții sociale coexistentă statului, dar autonomă și aflată într-un echilibru cu acesta. Uneori, granița dintre aceste două formațiuni se șterge într-atîta încît se pierde specificul lor¹.

Participarea societății civile în procesele de dezbatere a politicilor, prestarea de servicii publice, administrarea bunurilor publice și, nu în ultimul rînd, monitorizarea acțiunilor întreprinse de stat presupune angajamentul civic.

Angajamentul civic se află la baza societății civile și se realizează prin interacțiunea organizațiilor societății civile și a cetățenilor, în general cu autoritățile publice și diverse instituții publice în procesul de luare a deciziilor.

Cînd vorbim despre societatea civilă ne referim la un șir de organizații alcătuite din membrii societății².

După cum cunoaștem, una din activitățile prioritare ale Planului de Acțiuni Republica Moldova - Uniunea Europeană o constituie dezvoltarea societății civile. Din păcate, pînă în prezent domeniile de cooperare a societății civile cu instituțiile de stat se limitau doar la organizarea și desfășurarea unor seminare, training-uri etc., și nicidecum nu reflectă implicarea lor în procesul elaborării politicilor publice și monitorizarea adoptării deciziilor.

Astfel, la finele anului 2005 autoritățile publice din Republica Moldova, s-au dovedit suficient de deschise în raportul lor cu societatea civilă, astfel mai multe instituții de stat printre care Parlamentul, Guvernul, Ministerul Afacerilor Interne și Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene și-au declarat intenții de colaborare cu societatea civilă.

Acest proces de cooperare dintre societatea civilă și instituțiile publice este un proces complex în care membrii societății prin reprezentanții săi monitorizează toate procesele instituționale ale organelor de stat. Acest mecanism de cooperare formează într-un mod sau altul respectarea principiilor de guvernare democratică într-un stat de drept.

Astfel, activitatea Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, autoritate de forță în reprimarea corupției, este

permanent urmărită cu un interes sporit de către societatea civilă. În vederea menținerii unui dialog deschis cu grupul reprezentativ al societății civile, îmbunătățirii transparenței procesului decizional și consolidării imaginii Centrului, s-a decis formarea unui Consiliu civil pe lângă Centru, măsură prevăzută în Planul Preliminar de Țară al Republicii Moldova în cadrul Programului SUA „Provocările Mileniului”, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.32 din 11.01.2007.

În acest scop, a fost aprobată Hotărârea Guvernului nr. 1210 din 29.10.2008 „Cu privire la Consiliul civil privind monitorizarea Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției”³.

Conform Regulamentului de activitate al Consiliului civil, acesta va exercita următoarele atribuții: monitorizarea activității Centrului, inclusiv a politicilor administrative, operaționale și de personal; evaluarea rapoartelor anuale ale Centrului; evaluarea performanțelor Centrului în conformitate cu obiectivele stabilite în planul anual de activitate al acestuia, elaborarea recomandărilor pentru anul următor de activitate; informarea trimestrială a conducerii Centrului și anuală a Guvernului, Parlamentului și Președintelui Republicii Moldova, prin intermediul rapoartelor despre activitățile de monitorizare ale Centrului și recomandările de rigoare și recepționarea sesizărilor de la cetățeni și remiterea lor către autoritățile competente; avizarea proiectului devizului de cheltuieli anuale ale Centrului și înaintarea recomandărilor privind planificarea bugetului până la expedierea acestuia Ministerului Finanțelor. În componența Consiliului civil au fost incluși 9 membri, care au fost selectați la 26 decembrie 2008 de către o Comisie de concurs constituită prin ordinul ministrului Justiției. Preponderent în Consiliul civil au fost incluși membri ai asociațiilor obștești din Republica Moldova.

Instituirea Consiliului civil este o inovație pentru societatea noastră, iar Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției figurează ca un promotor al acestei experiențe unice. Constituind o punte de trecere dintre societatea civilă și CCCEC, Consiliul civil va asigura respectarea principiilor integrității, transparenței, responsabilității și profesionalismului în desfășurarea activității instituției. Principalul indicator pentru reușita funcționării mecanismului de monitorizare ce se propune va fi creșterea nivelului de credibilitate a populației față de Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, factor important pentru diminuarea fenomenului corupției în societate.

Funcția de secretar al Consiliului civil va fi exercitată de un funcționar public desemnat de către Prim - ministru al Republicii Moldova. Secretarul va fi responsabil de asigurarea bunei funcționalități a Consiliului Civil. Membrii Consiliului își vor îndeplini funcțiile în bază de voluntariat, fără acordarea unei remunerări⁴.

Un alt segment îl constituie colaborarea dintre ONG-uri și instituțiile de stat ca reprezentanți ai societății civile în mecanismul de monitorizare a procesului de implementare a programelor și strategiilor naționale. Astfel, tot în cadrul Planului Preliminar de Țară în cadrul Programului SUA „Provocările Mileniului” constatăm o cooperare activă dintre instituțiile publice implicate în program și ONG-urile implicate în monitorizarea implementării acțiunilor programului dat, asigurând totodată transparența reformelor realizate, deciziile luate, precum și noile mecanisme implementate în prevenirea și combaterea fenomenului corupției în instituțiile publice din R. Moldova.

În scopul realizării obiectivului de consolidare a societății civile putem propune niște inițiative, soluții ce ar influența pozitiv dezvoltarea acestuia, cum sunt:

a) Acordarea unui ajutor din partea statului (suport financiar, facilități), astfel încât durabilitatea financiară a organizațiilor să nu se rezume preponderent la suportul financiar din partea donatorilor internaționali, dar să mizeze pe fonduri locale alternative, pe sprijin financiar din partea mediului de afaceri.

b) Crearea de parteneriate între stat și societatea civilă. Astfel, prin utilizarea unor asemenea inițiative societatea civilă își va asigura creșterea independenței financiare, funcționalității instituționale și îmbunătățirea relațiilor cu instituțiile de stat.

În concluzie, putem menționa că societatea civilă din Republica Moldova se află într-o situație dificilă din punct de vedere financiar, legal și chiar de imagine⁵. În pofida acestor carențe sectorul neguvernamental continuă să activeze în interesul public, chiar dacă opinia publică este ignorantă și reticentă față de aceasta.

Deși instituțiile de stat s-au declarat deschise pentru cooperarea cu organizațiile neguvernamentale, lansând în acest sens diferite mecanisme, rezultatele acestora sunt modeste. Acest lucru se întâmplă din motivul că nu se respectă în practică prevederile acestor mecanisme, iar societatea civilă se află la o anumită distanță față de procesul real de luare a deciziilor.

Bibliografie:

1. Abraham P., *Comunitatea, poliția și tranziția*, Ed. Național, București, 1996.
2. Victor Popa, *Aspectele societății civile în Republica Moldova*// Revista națională de drept, nr.7, 2001.
3. [www.wikipedia.org/Societate civila](http://www.wikipedia.org/Societate_civila)

Referințe:

- 1 www.preferate.ro
- 2 Victor Popa, *Aspectele societății civile în Republica Moldova*// Revista națională de drept, nr.7, 2001
- 3 *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. nr.197/1221 din 04.11.2008.
- 4 www.cccec.md
- 5 www.wikipedia.org/Societatecivila